

พยาธิสภาพของกรรมร่วงานชิลิสรระยะที่สอง

นายฐานิศ พลานูเวช

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอายุรศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-249-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018572 117199049

HISTOPATHOLOGY OF THE ALOPECIA
IN SECONDARY SYPHILIS

MR. THANIT PALANUVEJ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE

DEPARTMENT OF MEDICINE

GRADUATE SCHOOL

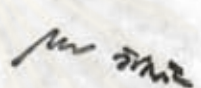
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1992

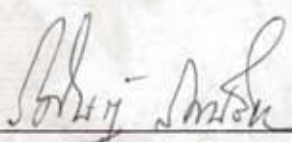
ISBN 974-581-249-8

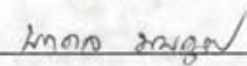
หัวข้อวิทยานิพนธ์ : พยาธิสภาพของมรurangในซิทิลิสระยะที่สอง
โดย : นายฐานิส พลาณุเวช
ภาควิชา : อายุรศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์นายแพทย์ นกคณ นพคุณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ดาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์วิศิษฐ์ สิตปรีชา)

อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์นกคณ นพคุณ)

กรรมการ
(พันโทแพทย์หญิงนุชา เนียมประดิษฐ์)

ฐานิส หลานูเวช : พยาธิสภาพของผมร่วงในซิฟิลิสระยะที่สอง (HISTOPATHOLOGY OF THE ALOPECIA IN SECONDARY SYPHILIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.นพ.นภค นพคุณ 60 หน้า. ISBN 974-581-249-8

ศึกษาพยาธิสภาพของผมร่วงในผู้ป่วยซิฟิลิสระยะที่สองจำนวน 38 ราย จากชิ้นเนื้อที่ย้อมด้วย HEMATOXYLIN-EOSIN และ WARTHIN-STARRY จำนวน 50 ชิ้นเนื้อ และตรวจ DIRECT IMMUNOFLOUORESCENCE (D.I.F.) ในผู้ป่วย 26 ราย เพื่อตรวจหาความสัมพันธ์ระหว่างพยาธิสภาพกับ ลักษณะทางคลินิก พบว่ามีผู้ป่วยผมร่วงทั่วไป 23 ราย, ร่วงเฉพาะแห่ง 15 ราย (แบบทอนแทนะ 9 , : ร่วงเป็นหย่อมคล้าย ALOPECIA AREATA 2, และ ร่วงเป็นหย่อมขอบไม่ชัด PATCHY 4 ราย) ตำแหน่ง ที่ร่วงมากที่สุดในผมร่วงทั่วไปพบที่ VERTEX (39.1%) ผมร่วงเฉพาะแห่งพบที่ TEMPERO-PARIETAL AREA (26.7%) ระยะเวลาเฉลี่ยที่ผมร่วง 37.5 วัน ระยะเวลาเฉลี่ยที่ผมขึ้นปกติจากการติดตามผู้ป่วย 11 ราย เท่ากับ 3.5 เดือน ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง VDRL กับเวลาที่ผมขึ้นหรืออาการอื่นๆ ลักษณะทางพยาธิ- สภาพของผมร่วงทั่วไปและเฉพาะแห่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันพบ SUPERFICIAL AND DEEP PERIVASCULAR INFILTRATE WITH HAIR INVOLVEMENT 39.1% และ 73.3%; WITH MINIMAL HAIR INVOLVEMENT 60.9% และ 26.7% เซลล์ส่วนมากเป็น LYMPHOCYTE, พบ PLASMA CELL 24%, EOSINOPHIL 8%. ในผมร่วงทั่วไปมี TELOGEN 31.7% โดยวิธี TRICHOGRAM และ 50.4% จาก พยาธิสภาพ, มี CATAGEN เพิ่มขึ้นเป็น 5.9% สำหรับผมร่วงเฉพาะแห่งพบ TELOGEN และ CATAGEN เพิ่มขึ้นเช่นกัน (49.3% และ 23.3%) ตรวจไม่พบ SPIROCHETE ในชิ้นเนื้อเลย ผลการตรวจ D.I.F. พบเฉพาะในผมร่วงทั่วไปเป็น NON SPECIFIC IgM, C3 AT DERMOEPIDERMAL JUNCTION AND ALONG HAIR FOLLICLE 5 ราย ในผมร่วงทั่วไปพยาธิสภาพคล้ายกับในพื้นผิวหนัง, ในผมร่วงเฉพาะแห่ง และผมร่วงทั่วไปบางรายการพบ FOLLICULAR INFLAMMATION, พบ PLASMA CELLS และพบว่ามี รากผมระยะพัก TELOGEN, CATAGEN เพิ่มขึ้นเป็นตัวช่วยในการวินิจฉัย อย่างไรก็ตามไม่พบความสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะทางพยาธิสภาพกับลักษณะทางคลินิก

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา อ.วสุรสวรรค์
สาขาวิชา ศจวิทยา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C346406 : MAJOR DERMATOLOGY

KEY WORD : HISTOPATHOLOGY/ ALOPECIA/ SECONDARY SYPHILIS

THANIT PALANUVEJ : HISTOPATHOLOGY OF THE ALOPECIA IN SECONDARY SYPHILIS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. NOPPADON NOPPAKUN, Ed. D. 60 pp. ISBN 974-581-249-8

38 PATIENTS WITH SYPHILITIC ALOPECIA WERE STUDIED FOR HISTOPATHOLOGICAL FINDING AND CLINICAL CORRELATION. 50 BIOPSY SPECIMENS WERE STAINED WITH HEMATOXYLIN-EOSIN AND WARTHIN-STARRY. DIRECT IMMUNOFLOURESCENCE (D.I.F.) WERE DONE IN 26 CASES. THERE WERE 23 CASES OF DIFFUSE HAIR LOSS, 15 CASES OF LOCAL HAIR LOSS (9 MOTH EATEN, 2 ALOPECIA AREATA-LIKE, AND 4 PATCHY). HAIR LOSS WAS PREDOMINANTLY IN THE VERTEX IN DIFFUSE TYPE 39.1%; IN TEMPERO-PARIETAL AREA IN LOCAL TYPE 26.7%. HISTOPATHOLOGIC CHANGES OF DIFFUSE AND LOCAL HAIR LOSS WERE SIMILAR. TWO PATTERNS WERE DESCRIBED, SUPERFICIAL AND DEEP PERIVASCULAR INFILTRATE WITH HAIR INVOLVEMENT IN 39.1% (DIFFUSE TYPE) AND 73.3% (LOCAL TYPE); WITH MINIMAL HAIR INVOLVEMENT 60.9% (DIFFUSE TYPE) AND 26.7% (LOCAL TYPE). HAIR INVOLVEMENT COMPOSED OF EITHER PERIFOLLICULITIS OR FOLLICULITIS. THE CELLULAR INFILTRATION COMPOSED OF PREDOMINANTLY LYMPHOCYTE: 24% OF PLASMA CELL, 8% OF EOSINOPHIL. IN DIFFUSE TYPE, TELOGEN INCREASED IN 31.7% (TRICHOGRAM), 50.9% (PATHOLOGY), CATAGEN IN 5.9%. IN LOCAL TYPE TELOGEN INCREASED IN 49.3%, CATAGEN IN 23.3%. D.I.F. SHOWED NON-SPECIFIC DEPOSIT IgM, C3 AT DERMOEPIDERMAL JUNCTION AND ALONG HAIR FOLLICLE IN 5 PATIENTS. IN DIFFUSE TYPE, PATHOLOGY IS SIMILAR TO SKIN RASH. IN LOCAL TYPE AND SOME OF DIFFUSE TYPE, FOLLICLE INVOLVEMENT ARE PROMINENT CHARACTERISTIC FEATHUR. THE PRESENCE OF PLASMA CELL AND THE INCREASING CATAGEN ARE DIAGNOSTIC CLUE TO MAKE DIAGNOSIS. HOWEVER THERE IS NO SPECIFIC CORRELATION BETWEEN HISTOPATHOLOGIC FINDING AND CLINICAL MANIFESTATION.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....อายุรศาสตร์
สาขาวิชา.....คจวิทยา
ปีการศึกษา.....2534

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
ร.ศ.นพ.นภดล นพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและ
ข้อคิดเห็น อันเป็นประโยชน์ในการวิจัยด้วยดีมาตลอด

ขอขอบคุณ ผศ.นพ. วิวัฒน์ ก่อกิจ อาจารย์ประจำหน่วยโรคผิวหนัง
ที่ให้ความช่วยเหลือในการศึกษา direct immunofluorescence

ขอขอบคุณ คุณบุญทัน หล้าสมบูรณ์ ที่ให้ความช่วยในเรื่องการตัด และ
ย้อมชิ้นเนื้อ

ขอขอบคุณ คุณชื่นชม จริโมภาส และ นพ.สุรพล ลิขิตวัฒนานุรักษ์
ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการพิมพ์ และติดต่อกาน

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลบางรัก และ โรงพยาบาลจุฬาฯ ทุก
ท่านที่อำนวยความสะดวกในการศึกษาครั้งนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
3. ผลการวิจัย.....	12
4. อภิปรายผลการวิจัย.....	51
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	57
เอกสารอ้างอิง.....	58
ประวัติผู้เขียน.....	60

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

<u>ตารางที่</u>	หน้า
1. พยาธิสภาพของผมร่วงในผู้ป่วยซิฟิลิสระยะที่สอง 9 ราย.....	4
2. พยาธิสภาพของผมร่วงในซิฟิลิสระยะที่สองและในโรค Alopecia areata	5
3. ลักษณะการร่วงของผม.....	13
4. แสดงตำแหน่งที่ผมร่วงมากที่สุด.....	14
5. แสดงระยะเวลาที่ผมร่วงเป็นวัน.....	15
6. อาการอื่น ๆ ที่นำมาก่อนผมร่วง.....	15
7. อาการแสดงที่ตรวจพบร่วมกับผมร่วง.....	16
8. ต่อมหน้าเหลืองที่คลำได้.....	17
9. แสดงอาการคิ้วร่วงในผู้ป่วยทั้งหมด.....	17
10. ระยะเวลาที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายก่อนผมร่วง.....	18
11. แสดงผล VDRL แรกรับ.....	19
12. จำนวนครั้งของการตรวจติดตามผู้ป่วย.....	20
13. ระยะเวลาที่ผมขึ้นปกติหลังการรักษา.....	21
14. แสดงผลการตรวจ D.I.F.....	22
15. แสดงรายละเอียดของผลบวก D.I.F. ในผู้ป่วย 5 ราย.....	23
16. แสดงพยาธิสภาพในผมร่วงเฉพาะแห่ง.....	46
17. แสดงพยาธิสภาพในผมร่วงทั่วไป.....	47
18. แสดงชนิดผมร่วงกับ Pattern of Dermatitis.....	48
19. เปรียบเทียบลักษณะทางคลินิกกับพยาธิสภาพของผมร่วงทั่วไป.....	49
20. เปรียบเทียบลักษณะทางคลินิกกับพยาธิสภาพของผมร่วงเฉพาะแห่ง.....	50

สารบัญภาพ

หน้า

รูปที่ 1	การทำ TRICHOGRAM.....	24
รูปที่ 2	แสดงลักษณะรากผม ANAGEN และ TELOGEN.....	25
รูปที่ 3	ลักษณะผมร่วงทั่วไปก่อนรักษา.....	26
รูปที่ 4	ผมร่วงทั่วไปหลังรักษา 2 เดือน.....	26
รูปที่ 5	ลักษณะผมร่วงแบบหนอนแทะ.....	27
รูปที่ 6	ผมร่วงแบบหนอนแทะหลังรักษา 3 เดือน.....	27
รูปที่ 7	ลักษณะผมร่วงแบบ PATCHY.....	28
รูปที่ 8	พยาธิสภาพในผมร่วงทั่วไปที่มีการอักเสบรากผม.....	29
รูปที่ 9	ภาพขยายรูปที่ 8 แสดง HAIR INFLAMMATION.....	30
รูปที่ 10	ภาพขยายแสดงชนิดของเซลล์ในรูปที่ 8.....	31
รูปที่ 11	พยาธิสภาพในผมร่วงทั่วไปที่ไม่ค่อยพบการอักเสบรากผม.....	32
รูปที่ 12	ภาพขยายแสดงชนิดเซลล์ในรูปที่ 11.....	32
รูปที่ 13	แสดง INFLAMMATORY CELL รอบ ๆ ANAGEN.....	33
รูปที่ 14	แสดง INFLAMMATORY CELL ที่บุกรุกทำลายรากผม.....	34
รูปที่ 15	แสดงรากผมระยะพัก CATAGEN, TELOGEN ที่เพิ่มขึ้น.....	35
รูปที่ 16	แสดงรากผมระยะ CATAGEN.....	36
รูปที่ 17	แสดงการอักเสบรอบ ๆ CATAGEN.....	37
รูปที่ 18	พยาธิสภาพในผมร่วงเฉพาะแห่งที่มีการอักเสบรากผม.....	38
รูปที่ 19	ภาพขยายแสดงชนิดเซลล์ในรูปที่ 18.....	39
รูปที่ 20	พยาธิสภาพในผมร่วงเฉพาะแห่งที่ไม่ค่อยพบ การอักเสบของรากผม	40
รูปที่ 21	ภาพขยายแสดงชนิดเซลล์ในรูปที่ 20.....	40